proLékaře.cz | 25.11.2026

Zemřel doc. MUDr. Bohumír Kříž, CSc.

Po statečném boji s těžkým onemocněním, trvajícím rok a půl, zemřel ve věku 82 let člen redakční rady našeho časopisu a bývalý dlouholetý vedoucí Centra epidemiologie a mikrobiologie SZÚ, doc. MUDr. Bohumír Kříž, CSc.
Doc. Kříž se narodil v Praze 29. února 1936. Maturoval na Nerudově gymnáziu na Malé Straně a v roce 1961 promoval na Lékařské fakultě UK. Nejprve působil jako epidemiolog na OHS v Trutnově. Po třech letech přešel na Katedru epidemiologie LFH UK (nynější 3. LF UK), kde následně epidemiologii vyučoval. Od roku 1985 vedl Národní referenční laboratoř pro surveillance difterie. V roce 1987 se habilitoval a v letech 1990–2001 působil jako vedoucí katedry epidemiologie. Byl 14 let (1991–2005) vedoucím Centra epidemiologie a mikrobiologie SZÚ.
Doc. Kříž pracoval několikrát jako expert Světové zdravotnické organizace (WHO) v zahraničí. Podílel se na celosvětově významné akci, vymýcení pravých neštovic. Ve WHO programu Smallpox eradication pracoval jako dlouhodobý expert WHO přes 5 let a bylo mu nabídnuto stálé místo pracovníka WHO. On však tuto nabídku nepřijal a vrátil se domů, do Čech, ke své rodině, své práci a svým zálibám. Byl jedním z pracovníků, kteří byli vyznamenáni pamětní medailí WHO a řádem „Order of bifurcated needle“. V roce 1985 jako expert UNICEF prováděl hodnocení vakcinačních programů v Indonésii. Kromě toho se účastnil i dalších zahraničních projektů WHO. Se svými spolupracovníky organizoval v Praze, ve spolupráci s London School of Hygiene and Tropical Medicine, populární a úspěšné Letní mezinárodní školy epidemiologických metod. Od roku 1993 se pravidelně jako člen české delegace účastnil jednání OSN o plnění závazků států vyplývajících z Úmluvy o nešíření bakteriologických a toxinových zbraní. Řadu let zastupoval Českou republiku v Epidemiological Surveillance Component (ESCON) of Community Network for the Epidemiological Surveillance and Control of Communicable Diseases, dlouhá léta byl národním koordinátorem evropské vakcinační sítě VENICE (The Vaccine European New Integrated Collaboration Effort). Několik funkčních období plnil též roli národního poradce v redakční radě časopisu Eurosurveillance.
Podílel se na řadě mezinárodních projektů, a to ve spolupráci s WHO a s Evropským Centrem pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC), kde byl zástupcem pro oblast Emerging and Vector-borne Diseases (EVD). V prosinci 2015 byl doc. Kříž se spolupracovníky oceněn ministrem zdravotnictví ČR za mimořádné výsledky ve zdravotnickém výzkumu a vývoji za projekt „Mapování přírodních ohnisek zoonóz přenosných na člověka v ČR a jejich změny ovlivněné modifikacemi klimatu“.
V roce 1993 se významným způsobem podílel na vzniku stále fungujícího systému Externího hodnocení kvality (EHK) mikrobiologických a zdravotnických laboratoří v naší republice, který je napojený i na mezinárodní systémy kontroly kvality. S pomocí velké řady pracovníků z Národních referenčních laboratoří se doc. Křížovi podařilo vybudovat systém EHK, který dnes zahrnuje 35 okruhů bakteriologické, virologické a parazitologické diagnostiky. Díky velké snaze doc. Kříže o zvýšení reputace Centra epidemiologie a mikrobiologie bylo úsilí všech pracovníků Národních referenčních laboratoří CEM završeno v roce 2001 získáním akreditačního osvědčení Českého institutu pro akreditaci jako „Zkušební laboratoř č. 1206.4“ a následně pak i jako „Zdravotnická laboratoř č. 8002“.
V roce 1992 byli doc. Bohumír Kříž společně s dr. Čestmírem Benešem „otci zakladateli“ časopisu Zprávy CEM. Původním záměrem byla prezentace celostátně hlášených dat o výskytu infekčních onemocnění. Základní údaje EPIDATu byly doplněny o aktuální informace z mikrobiologických Národních referenčních laboratoří působících v CEM i mimo něj. Zprávy CEM se staly všestrannějším periodikem nejen pro epidemiology, ale i mikrobiology, infekcionisty, epizootology a odborníky dalších profesí.
Doc. Bohumír Kříž byl dlouholetým aktivním členem Společnosti pro epidemiologii a mikrobiologii České lékařské společnosti JEP a po několik volebních období pracoval ve výboru SEM. Za svou činnost byl odměněn Zlatou pamětní medailí ČLS JEP, která mu byla předána prof. Svačinou, předsedou ČLS JEP, na 27. Pečenkových epidemiologických dnech v září 2016.

Doc. Kříž se i v době svého onemocnění podílel na národních i mezinárodních projektech a grantech. Pilně psal a publikoval do posledních dní svého života. Těsně

proLékaře.cz | 25.11.2026

před smrtí stačil i díky obětavé spolupráci spoluautorů splnit požadavky recenzentů a jeho poslední článek „Comparison of the epidemiological patterns of Lyme borreliosis and tick-borne encephalitis in the Czech Republic“, autorů Kříž B., Fialová A., Šebestová H., Daniel M., Malý M. byl přijat k otištění v tomto čísle (3/2018) našeho časopisu.

Vážený pane docente, milý Mirku, bylo nám ctí a potěšením s Tebou pracovat. Tvá přítomnost na nejrůznějších jednáních byla díky Tvým dlouholetým a všestranným zkušenostem vždy velice přínosná. Svým osobitým humorem jsi dovedl naše jednání i charakteristicky okořenit. Budeš nám chybět, nikdy nezapomeneme!

Petr Petráš

Osobní vzpomínky

Na doc. Kříže mám hodně osobních vzpomínek. Vždyť 11 let jsem mu dělal zástupce ve vedení CEM. Několikrát se stalo, že – jako nelékař – jsem něco vyřídil ne zcela správně. Mirek to bral s humorem a drobné maléry po mně vždy vyžehlil. A jedna konkrétní vzpomínka: bylo to v únoru 2002. Mirek přišel ke mně do kanceláře a povídá: „Tak Petře, ty nemáš co dělat, tak ti vezou choleru“. Bylo to po 16 letech, co byl naposledy případ tohoto vážného onemocnění do naší republiky importován. Nevěřil jsem, nicméně jsme se na to v laboratoři připravili. Odpoledne sanita z pardubické nemocnice kmen od nemocného přivezla. Asi za hodinu jsme mohli potvrdit, že se jedná o pravou choleru, kmen *Vibrio cholerae* O1, a Mirek to hlásil do WHO jako importovaný případ u 24letého mladíka, který se vrátil z měsíčního pobytu v Indii. *P. P.*

Mirek měl spoustu kamarádů, se kterými trávil společné chvíle. Z dob studií na gymnáziu Jana Nerudy měl několik celoživotních přátelství. S partou úžasných přátel jezdil s rodinou přes 30 let na vodu. Z těchto akcí měl nezapomenutelné zážitky a přátelství na celý život. Byl také dlouholetým členem Mysliveckého sdružení Český kras. Byl vynikající společník a kamarád. Měl smysl pro legraci a měl velký lidský nadhled. Měl velkou rodinu, která na něj moc vzpomíná. Jeho velkým celoživotním povzbuzením byla hudba. Nejen že ji rád poslouchal, ale také aktivně provozoval. Hrál skvěle na piano. Jeho láska k hudbě motivovala jeho děti a vnoučata a některé z nich měly to štěstí si s ním zahrát. *P. K.*

Pan docent byl úžasný učitel a osobnost, jež se pro mnohé z nás stala inspirací věnovat se oborům epidemiologie a mikrobiologie. S elánem sobě vlastním, neocenitelnou zkušeností a humorem nás s nimi seznamoval a provázel. S díky za mnoho nejen odborných, ale především lidských zkušeností. *B. M.*

Doc. Kříž byl mým prvním šéfem a učitelem. Byl zkušený a velkorysý. Jeden příklad za všechny: zhruba po třech letech od nástupu do SZÚ jsem za ním šel s žádostí o stáž v Londýně. Řekl mi, že jsem třetí, kdo chce vyrazit na zkušenou do Londýna, přičemž první dva „mu tam pak zůstali“, ale že to přesto zkusí. Stáž jsem úspěšně absolvoval, na jejím konci jsem dostal nabídku tam pracovat, ovšem nevyužil jsem jí. Myslím, že pan docent byl trochu překvapený, ale i potěšený mým návratem. Bylo mi velkou ctí, že až do svého konce intenzivně pracoval na našem oddělení, stále jsem se od něj měl co učit. Bude mi chybět. *J. K.*

Po dohodě šéfredaktorů je příspěvek otištěn i v časopise Zprávy Centra epidemiologie a mikrobiologie.